De raad van de gemeente Lelystad,
Nummer: 68

Overwegende dat de raad hecht aan het zo goed mogelijk ondersteunen van politieke ambtsdragers ingeval van grensoverschrijdend gedrag;

Gelet op een daartoe ontwikkeld landelijk protocol;

Besluit vast te stellen:

Protocol Agressie tegen college -en raadsleden gemeente Lelystad

Inleiding

Voor politieke gezagsdragers en voor democratisch gekozen volksvertegenwoordigers is het belangrijk dat zij gemakkelijk benaderbaar zijn, open in de samenleving kunnen staan, het politieke debat vrij kunnen voeren, publieke taken vrij van dwang en drang kunnen uitoefenen en dat besluiten zonder druk kunnen worden genomen. Zij kunnen worden geconfronteerd met grensoverschrijdend gedrag van burgers: uitschelden, beledigen, persoonlijke bedreiging of bedreiging aan het adres van familie, langdurig stalken, fysieke agressie en in extreme gevallen bijvoorbeeld gijzeling. Grensoverschrijdend gedrag kan --- bedoeld of onbedoeld --- de besluitvorming beïnvloeden en raakt dan aan de integriteit van de besluitvorming.

De onlustgevoelens die worden veroorzaakt door dreiging en agressie, kunnen daarnaast een grote impact hebben op degene die het overkomt en op zijn of haar omgeving. Ervaring met agressie kan leiden tot vermindering van het plezier in het uitoefenen van de functie, minder goed functioneren of ziekteverzuim. Politieke gezagsdragers vervullen hun publieke taken per definitie in de openbaarheid; de manier waarop zij omgaan met agressie heeft zodoende altijd een voorbeeldfunctie.

1. Basisafspraak

De basisafspraak is dat de individuele bestuurder of politicus grensoverschrijdend gedrag vanwege zijn of haar functie altijd intern meldt (zie punt 3) en vervolgens overlegt over de te volgen handelwijze. De in dit protocol opgenomen afspraken zijn erop gericht om in overleg regie te voeren zodra sprake is van grensoverschrijdend gedrag tegen bestuurders of raadsleden.

2. Wat is grensoverschrijdend en ontoelaatbaar gedrag?

Onder emotioneel gedrag wordt verstaan dat een burger op een emotionele manier begrip vraagt voor zijn persoonlijke situatie, kritiek geeft op de regels of op het beleid van de gemeente, of bijvoorbeeld boos is over een beslissing van de gemeente. Emotioneel gedrag is van korte duur en laat zich corrigeren. Voor der gelijk gedrag kan (enig) begrip worden getoond. Emotioneel gedrag is niet verboden, boosheid is niet grensoverschrijdend en is geen agressie.

Grensoverschrijdend gedrag is: aanhoudend emotioneel gedrag, aanhoudende boosheid of het aanhoudend uiten van beledigingen en gedrag dat – nadat de burger erop is aangesproken – niet verandert of verergert.

Het gedrag is gericht op:

- het teweegbrengen van onlustgevoelens;
- het verstoren van de orde of op ontoelaatbare wijze beïnvloeden van de taakuitoefening;
- het veroorzaken van letsel of schade;
- het verkrijgen van iets wat men wil.

Dit gedrag kan zich onder andere als volgt manifesteren:
A: kritiek op de persoon, treiteren, uitlokken, schelden, intimideren of beledigen.
B: agressie in alle vormen van (dreigen met) geweld, wapens laten zien of aanhoudend gedrag zoals onder A genoemd.

Onder agressie wordt in navolging van de zogenaamde Eenduidige Landelijke Afspraken verstaan: lichamelijke en verbale geweldpleging, belaging, intimidatie en bedreiging gepleegd in of door omstandigheden die verband houden met de uitvoering van de publieke taak. Dit kan gepaard gaan met beschadiging van goederen. Onder agressie wordt in dit protocol ook verstaan ieder gebruik van geweld.

3. Melden van grensoverschrijdend gedrag

Melden van grensoverschrijdend gedrag wordt altijd gemeld:

- Raadsleden melden incidenten bij de griffier. De griffier stelt de burgemeester op de hoogte van de melding;
- Wethouders melden incidenten bij de gemeentesecretaris. De gemeentesecretaris stelt de burgemeester op de hoogte van de melding;
- De burgemeester meldt een incident bij de gemeentesecretaris en/of de griffier afhankelijk van de inhoud.

Zware meldingen worden geregistreerd in het Incidenten Registratiesysteem van de gemeente. De gemeentesecretaris bepaalt wie toegang heeft tot de meldingsgegevens in het Incidenten Registratiesysteem. De resultaten van de registratie van incidenten worden zonder vermelding van persoonsgegevens meegenomen in het sociaal jaarverslag.

4. Interne maatregelen

Na iedere interne melding wordt besproken welke maatregelen tegen de veroorzaker worden genomen. Daarbij is de afdeling Openbare Orde en Veiligheid van de gemeente beschikbaar voor advies en ondersteuning. Al naar gelang de ernst van het grensoverschrijdend gedrag (en als sprake is van herhaald gedrag) kan de gemeente:

- de persoon verwijderen uit een gebouw/van een terrein;
- mondeling of schriftelijk waarschuwen;
- (tijdelijk) beperken van de toegang tot de gemeentelijke gebouwen of van de dienstverlening. De burgemeester en de politieke gezagsdragers zijn ten allen tijde bevoegd om een burger te verzoeken een gebouw te verlaten en mondeling de toegang tot een gebouw te ontzeggen. De schriftelijke ontzegging voor een bepaalde tijd is een besluit van de burgemeester;
- oproepen voor een (orde- of herstel)gesprek met een daartoe aangewezen vertegenwoordiger van de gemeente over het ongewenste gedrag;
- het voorval melden bij de politie (als het gedrag niet strafbaar is, maar wel grensoverschrijdend, kan melding worden gedaan bij de politie, zodat het incident in ieder geval bekend is bij de politie.);
- aangifte doen bij de politie;
- of andere maatregelen treffen, al naar de omstandigheden.

De maatregelen worden bij voorkeur binnen 48 uur na het incident getroffen en schriftelijk door de burgemeester aangekondigd. Maatregelen kunnen worden toegepast na iedere (interne) melding en ook als wordt besloten dat van een incident melding of aangifte wordt gedaan bij de politie. De maatregelen die door de gemeente worden genomen jegens de veroorzaker worden zo mogelijk meteen bij het doen van aangifte of bij de melding aan politie en Openbaar Ministerie doorgegeven en anders zo spoedig mogelijk na het nemen van deze maatregelen.

5. Melding en aangifte

Grensoverschrijdend gedrag kan strafbaar zijn. Het is van groot belang dat van mogelijk strafbaar gedrag zo snel mogelijk aangifte wordt gedaan.
Voorbeelden van grensoverschrijdend gedrag dat strafbaar kan zijn:

- schelden, (doods)bedreigingen uiten,
- dreigen met represailles, bedreigen (van familieleden) en uitvoeren van dreigementen,
- schoppen, spugen en andere fysieke agressie,
- letsel toebrengen of materiele schade veroorzaken en gedrag dat anderen in gevaar brengt.

De gemeentesecretaris en/of de griffier en de afdeling OOV overleggen zo nodig met de betrokkenen en met de politie over de ernst van de situatie en de aangifte. Bij het doen van aangifte kiest de bestuurder of het raadslid domicilie op het adres van de gemeente Lelystad, Stadhuisplein 2, Lelystad *en nooit op het privéadres*. De betrokkene laat zich bij de aangifte zo nodig bijstaan door een vertegenwoordiger van de gemeente.

Melden en aangifte moet zo volledig mogelijk gebeuren: wat is er gebeurd, waar en wanneer, wie heeft het gedaan of gezien? Als er een vermoeden bestaat dat er een verband bestaat tussen de agressie en een door de betrokkene of door zijn/haar partij ingenomen standpunt of besluit, wordt dit gemeld. Als sprake is van brieven, e-mail, boodschappen op een voicemail of dreigtweets, dan worden deze bewaard en wordt een kopie bij de melding gevoegd. Kenmerken van de dader(s) en zaken als kentekens worden zo mogelijk doorgegeven. Fotograferen van verdachten of hun voertuigen is alleen aan te raden als dat de eigen veiligheid of die van anderen niet in gevaar brengt.

6. Noodgevallen en alarmering beveiliging

- Wanneer zich een noodgeval voordoet belt de bedreigde altijd 112 en geeft aan waar hij/zij zich bevindt en (indien mogelijk) wat de situatie is.
- Tijdens een noodgeval *in het Stadhuis* wordt naast 112 ook altijd het *interne noodnummer 8244 (of via mobiel op: 0320-278244)* gebeld.
- De beveiliging belt dan eveneens 112 en alarmeert indien nodig het Hoofd BHV. Opvang en begeleiding van de hulpdiensten wordt dan verzorgd door de beveiliging.
- Zolang de dreiging duurt en de bedreigde niet weg kan komen, staat de eigen veiligheid van de bedreigde voorop. De bedreigde geeft de bedreiger zijn zin en laat dit uit houding en gedrag blijken. De bedreigde probeert kalm te blijven en de bedreiger niet te provoceren (met een grapje, onverwachte beweging of iets dergelijks).

7. Follow-up na melding en/of aangifte bij de politie

--- De Hoofdofficier van Justitie wordt, door tussenkomst van de beleidsmedewerker bewaken, beveiligen & crisisbeheersing van het Regioparket Utrecht/Lelystad, door de politie op de hoogte gesteld bij een dreigingsmelding en/of een aangifte.

--- Bij dreiging tegen een persoon ligt de verantwoordelijkheid voor de beslissing over het treffen beveiligingsmaatregelen in het kader van de strafrechtelijke handhaving en het stelsel bewaken en beveiligen bij de Hoofdofficier van Justitie en doet de politie voorstellen over de te nemen maatregelen (artikel 1 lid 2 Politiewet, aanwijzing beveiliging van personen, objecten en diensten).

--- Als de burgemeester zelf onderwerp is van dreiging, blijft de Hoofdofficier van Justitie verantwoordelijk en kan worden overlegd met de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid van het Ministerie van Veiligheid en Justitie. Als de burgemeester slachtoffer is, wordt tevens de Commissaris van de Koning op de hoogte gesteld.

--- Als het te verwachten effect en de aard van de gebeurtenis op het terrein van de openbare orde ligt, dan worden extra veiligheidsmaatregelen ingezet onder verantwoordelijkheid van de burgemeester (artikel 172 Gemeentewet).

--- Aanvullende beveiligingsmaatregelen worden in goed overleg tussen gemeente, politie en OM getroffen en uitgevoerd.

--- De politie voert maatregelen in de openbare ruimte uit (surveillance, cameratoezicht).

--- De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van bijzondere maatregelen aan de woning in het kader van (be)dreiging en maatregelen die noodzakelijk zijn vanwege specifieke omstandigheden en risico's en eventueel herstel na afloop van de dreiging.

--- De Arbeidsinspectie wordt binnen 24 uur gewaarschuwd door de burgemeester of door de griffier als sprake is van een ernstig incident waarbij een politieke ambtsdrager lichamelijk of geestelijk letsel oploopt, in het ziekenhuis moet worden opgenomen, blijvende schade overhoudt aan de gezondheid of overlijdt aan de gevolgen.

--- De gemeentesecretaris en/of de griffier zorgen voor terugkoppeling aan de betrokkenen over de strafrechtelijke vervolging en de resultaten daarvan.

8. Communicatie

De burgemeester is ten overstaan van de gemeenteraad (al dan niet vertrouwelijk) woordvoerder als het gaat om bedreiging van één of meer wethouders of raadsleden. De burgemeester kan zich desgewenst laten bijstaan door de HOvJ. Als de burgemeester direct betrokken is, wordt in overleg met de burgemeester, de locoburgemeester en eventueel de Commissaris van de Koning de handelwijze bepaald. De HOvJ zal altijd bereid zijn tot (vertrouwelijke) uitleg aan de gemeenteraad.

Andere politieke ambtsdragers worden met instemming van het slachtoffer op de hoogte gebracht van een incident, tijdens een collegevergadering, besloten presidiumoverleg of seniorenconvent. Vertrouwelijkheid wordt daarbij zo nodig in acht genomen. In het geval van voortdurende dreiging is het van groot belang dat niemand uitspraken doet die leiden tot verhoging van veiligheidsrisico's.

Communicatie en contacten met de pers worden overgelaten aan de voorlichter van de gemeente. De voorlichter van de gemeente stemt een eventuele communicatieboodschap bij een ernstige (be)dreiging af met de afdeling voorlichting van het Openbaar Ministerie. Getroffen (politionele) maatregelen in de publieke ruimte worden nooit naar de pers gecommuniceerd. Afspraken over woordvoering worden altijd in acht genomen.

9. Vertrouwenslijn en contact met beroepsorganisaties

- Incidenten tegen de burgemeester, wethouders en raadsleden kunnen door de betrokkenen (vertrouwelijk) gemeld aan de beroepsverenigingen (Nederlands Genootschap van Burgemeesters, Wethouders vereniging respectievelijk de Vereniging voor Raadsleden).
- Speciaal voor politieke gezagdragers en raadsleden is er een vertrouwenslijn in het leven geroepen. Deze biedt zowel mentale ondersteuning na een incident als hulp bij het afwegen van de noodzaak tot melden en aangifte. Het telefoonnummer van de vertrouwenslijn is 088 – 55 43 288 (zie www.devertrouwenslijn.nl)
- De burgemeester kan daarnaast 24 uur per dag contact opnemen met de crisislijn van het Nederlands Genootschap van Burgemeesters: 070 373 80 80, zie ook www.burgemeesters.nl
- Ook de wethouders vereniging ondersteunt wethouders. Contact kan worden opgenomen via www.wethoudersvereniging.nl. De wethouders vereniging werkt samen met de Vertrouwenslijn.

10. Schade, opvang en nazorg na incidenten

Het kan zijn dat er schade is geleden door de gemeente zelf, aan persoonlijke eigendommen van de betrokkene of dat er aanvullende kosten moeten worden gemaakt (bijvoorbeeld medische). Los van de vraag of de gemeente of de betrokkene verzekerd is voor de schade is het uitgangspunt dat schade zoveel mogelijk wordt verhaald op de veroorzakers. Hierover wordt door de gemeentesecretaris/de raadsgriffier overleg gevoerd met het OM en het Slachtofferloket. Het slachtofferloket Utrecht biedt bij ernstige zaken ook juridisch advies over het vorderen van de schade en eventueel voegen van de schadeclaim in het strafproces.

Slachtofferloket, Regioparket Utrecht/Lelystad, Vrouwe Justitiaplein 1/Postbus 16500, 3500 DA Utrecht, Tel. 030 22 35 410.
Algemene informatie en advies over verhaal van schade door gemeenten en werkgevers kan worden ingewonnen bij de helpdesk Veilige Publieke Taak van het Expertisecentrum Veilige Publieke Taak: www.agressievrijwerk.nl.

Na verloop van tijd zorgen de functionarissen bij wie de melding is gedaan voor een gesprek over de eventuele gevolgen. Er is daarbij ook aandacht voor betrokken familieleden, naaste collega's of andere personen die voor het slachtoffer belangrijk zijn.

11. besluitvorming

Dit besluit wordt aangehaald als 'Protocol Agressie tegen college- en raadsleden gemeente Lelystad'.
Aldus besloten op 6 april 2021.

De raad van de gemeente Lelystad,

de griffier,

